

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Veteris Hominis Per Expensa Quatuor Novissima Metamorphosis, Et Novi Genesis

Stanyhurst, Guillaume

Coloniae, Anno 1702

VD18 1237699X

Caput II. Tenebræ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51849](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51849)

bus Lucifer , exaltatus humilis Mi-
chaël.

T E N E B R Æ.

Tenebrae & palpatione facta sunt super
speluncas usque ad aeternum. [a] In
tartarea illa spelunca ac latebroso &
prærupto specu , dicuntur [b] tene-
brae exteriores esse , id est alterius ge-
neris quàm nostræ hic tenebrae ; non
enim sunt aëris obscuratio , sed hor-
ridæ, sulphuræ, fœtentes, caliginosæ,
crassæ, densæ ; & quidem tanta den-
sitate , ut veluti palpari possint , tan-
to horrore , ac pavore , ut palpitare
faciant miseros ex pavore. Quare
anima primo momento , quo hanc
aspectabilem lucem deserit, quasi jam
extremum vale dicens Soli , Lunæ,
planetis, stellis, sideribus omnibus,
sibi ipsi occinit illud Jobi , [c] *Vadam
& non revertar ad terram tenebrosam
& opertam mortis caligine, terram mi-
seria & tenebrarum.* Dicitur terra te-
nebrarum.

a Isa. 32.   b Mah. 22.   c Jobi
10. 21.

tenebrarum: quia ibi tanquam in nativo solo obscuritas provenit, sicut dicitur terra auri, aut argenti, ubi res illæ proveniunt. Ex hoc tenebricoso antra, & fumoso vaporario, velut è tenebrarum pelago ad Ægyptios caligo & obscuritas exundavit. Hinc Sapiens Ægyptias tenebras vocat: [a] *impotentem verè noctem, & ab infimis, & ab altissimis inferis supervenientem*: sicut voragines quædam eructantes sulphureas flammæ, quod Vulcani os, inferni ostia & fenestras vocamus. Hunc locum lethales, & immedicabiles umbræ occupant. Ibi obscura & cæca mors, & caliginosus orcus sedem atque regiam constitutam habent. Ibi per obscurissimam lucem & spissos tenebrarum globos horrida spectra, tristia simulachra, feræ imagines mortis, & lethales manium umbræ obversantur ante damnatorum oculos. Nullus præterea ulla in re erit ordo, sed incredibilis confusio, quæ in ipsis damnatorum mentibus

L 3

per-

a Sap. 17.

perturbatis potissimum cernit : in
 tenebris enim maximis omnia misce-
 ri, confundi, perturbari necesse est.
 Aliud igitur in his tenebris exterio-
 ribus & interioribus damnati non
 valebunt cogitare quam de poenis
 suis. Illic namque dirigunt totum
 impetum cogitationis, ubi sentiunt
 vim doloris : Quare refert Innocen-
 tius discipulum quendam apparuisse
 Magistro suo post mortem. [a] Quem
 cum Magister intellexisset esse dam-
 natum, quæsit ab eo, num aliquæ
 quæstiones apud inferos moverentur?
 Respondit : *Apud inferos quaritur so-
 lummodo, quid non sit poena.* Ut has
 tenebras evitetis, *ambulate dum lucem
 habetis, ut non vos tenebræ comprehen-
 dant.* [b] De his tenebris loquitur S.
 August. *O quisquis es flagitiosus, qui
 soles propter tua malefacta & adulteria
 non solum tenebras non horrere, sed qua-
 rere: qui soles plus gaudere, quando lu-
 cerna extinguitur: non tales tenebras*
habet

a Lib. 3. de contem. mund. c. 7.

b Joans. 12.

habebis, ubi gaudeas, ubi voluptatibus
carnis oblecteris. Non sic erunt tene-
bra. Quomodo ergò erunt? Ibi erit fle-
tus, & stridor dentium: Tortor sine de-
fectu, tortus sine defectu. Ut hæc de-
clinemus tenebras consilio Pauli [a]
*Abjiciamus opera tenebrarum, & in-
duamur arma lucis.*

Nonne hâc nostrâ ætate, plurimos
est reperire; qui, si verum fateri ve-
lint, cogentur de se asserere, quod Ju-
dæi illi apud Isaiam? [b] *Palpavimus
sicut cæci, &c.* Nonne hoc plurimis
convenit? *Palpavimus sicut cæci, pa-
vierem* Rectè: quia Christi Fide, Ju-
sticiâ, ac gratiâ ubique propagatâ, &
longè, lateque coruscante; quasi cæ-
ci, eam non vidimus; & quasi pal-
pantes incessimus, (cæcus enim ma-
num habet pro oculo; unde prius ma-
nu palpans, vestigium explorat, quàm
in eo gressum figat) Dein addit: *In ca-
liginosis, quasi mortui*, Leo Hebræus
vertit *In sepulchris versamur, quasi
cadavera*; quasi dicat, sicut mortui
L 4 degunt

a Rom. 13. 12. b Isa. 59. 10.

degunt in terris, putidis, & tenebrosissis sepulchris: Ita nos, nostris flagitiis & spurcitiis dediti, in eis hæremus, jacemus, volutamur; in ea impingimus, ruimus, labimur; ut nunquam nobis lux gratiæ, fulgor lætitiæ, splendor veri boni illucescat: ac si planè essemus mortui, exangues, exanimes. Quot sunt in plurimis Regionibus, Athei? in Palatiis, aulici; in curiis, politici; in Academiis, scioli, qui norunt regere, Imperio populos, gubernare urbes, ferre leges: interim in rebus arcanis fidei, in mysteriis Christi, negotiis cæli, sunt tanquam pueri elementarii; *palpant*, tanquam cæci, *parietem*; *impingunt meridie*, quasi in *tenebris*. In salutis negotio, fæda illis est caligio; in rebus Divinis, alta nox, in percipiendâ rerum æternarum veritate, Cimmeriæ tenebræ. Cæci & obscurati iudicii perversitate, bonum malum, & malum bonum dicunt; contemnunt æstimanda, æstimant contemnenda: cœlestibus terrestria, æternis momentanea, spiri-
tuali-

ualibus carnalia, salutaribus noxia
anteponunt: atque ita cæci, stulti, a-
mentes, furiosi, perversi; ut illi apud
Isaiam: *Palpant, sicut cæci, parietem;*
iupingunt meridie, quasi in tenebris.

Nihil illis prodest frequens Concio;
nec Dei inspiratio, nec amicorum
monita, nec conscientia vermis, nec
timor mortis; nec formido ge-
hennæ: non terriculamenta, non
lenimenta, nec minæ, nec blan-
ditia: hi cæci, magnis passibus
tendunt ut ad tumulum, ita & ad tar-
tarum. Ne his ego involvar tenebris,
clamo ad te, ô Pater luminum!

[a] *DEUS meus illumina tene-
bras meas!* [b] *Faciem tuam illu-
mina super servum tuum.* O lux cordis
mei quam cæca & supra Ægyptiacam
caliginem, atrâ nocte circumseptus
vivo; cum mihi vultus tui lumen non
affulget. Impingo undique, velut qui
in tenebris incedit: & nec vitanda,
nec sequenda secerno; sed modò in
hanc, modò in aliam peccati foveam
rolabor, non sine præsentis periculo,

a Psal. 17. 29. b Psal. 118. 135.

ut

ut in viâ tam lubricâ hujus mundi, tandem in præcipitium salutis meæ devolvar. Exorere ô Sol meus supra Horizontem cordis mei, & umbras omnes expelle, illuminare his, qui in tenebris, & umbrâ mortis sedent. Da mihi, ô Amor meus! ô lux mea, ardere, & lucere! Amore ardeam; exemplo luceam; donec videam. [a] *Te in splendoribus Sanctorum: ubi electi tui fulgebunt, quasi splendor firmamenti; [b] & quasi stellæ in perpetuas æternitates.*

FOETOR.

DE cadaveribus eorum ascendit fœtor: (c) Dixit id de Assyriis Isaias; veriùs id asserueris de damnatis. Quot illic sunt corpora, tot sunt fœculenta cadavera, Stomachi eorum pestilentibus humoribus gravati, & igne circumfuso bullientes, teterrimam perpetuò mephitim exhalabunt; nec tamen vicissitudo, vel epotandi sordida, vel exhalandi graveolentia unquam

a Psalm. 109. v. 3. b Dan. 12. v. 3.
c Isa. 34.